

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2633,Pokaz-filmu-Prymas-Trzy-lata-z-tysiaca-w-ramach-Edukacyjnego-Przegladu-Filmowego.html>
09.04.2026, 14:52

Pokaz filmu „Prymas. Trzy lata z tysiąca” w ramach Edukacyjnego Przeglądu Filmowego „Kino w PRL - PRL w kinie” - Warszawa, 18 listopada 2008 r.

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Warszawie oraz KINOTEKA zapraszają na VIII edycję Przeglądu Filmowego „Kino w PRL - PRL w kinie”.

18 listopada b.r. zaprezentowany został film „Prymas. Trzy lata z tysiąca”, reż. Teresa Kotlarczyk, prod. 2000 [100 min.]

Prelekcję przed filmami wygłosił prof. Jerzy Eisler (dyrektor Oddziału IPN w Warszawie). Projekcję poprzedził dziesięciominutowy pokaz Polskiej Kroniki Filmowej z 23 IX 1953.

Film, oparty na faktach oraz „Zapiskach więziennych” prymasa Stefana Wyszyńskiego, opowiada historię jego pobytu w Stoczku Warmińskim, jednym z czterech miejsc internowania po uwięzieniu we wrześniu 1953 r. Razem z nim osadzono księdza oraz siostrę zakonną, którzy okazali się „tajnymi współpracownikami” Urzędu Bezpieczeństwa. Szykany oraz presja fizyczna i psychiczna miały skłonić prymasa do dobrowolnego zrezygnowania z pełnienia wszelkich funkcji kościelnych. Próba odizolowania duchowego przywódcy od społeczeństwa stanowiła apogeum w polityce represji wobec Kościoła, prowadzonej przez władze komunistyczne w PRL.

Dzieło Teresy Kotlarczyk podzieliło krytykę, choć dominowały opinie przychylne, a nawet entuzjastyczne. Podkreślano spójność stylistyczną i powściągliwość filmu przy jednoczesnej sile dramatycznej. Nie jest to jednak wierna rekonstrukcja faktów historycznych. Nie ma np. dowodów, że komunistyczne władze rzeczywiście zamierzały wykorzystać sobowtóra do rozwiązania konfliktu z prymasem i Kościołem. Był to zabieg artystyczny, przydający filmowi grozy, obrazujący metody, jakimi posługiwano się w walce ideologicznej. To także doskonała kreacja Andrzeja Seweryna, odtwórcy zarówno roli kardynała Wyszyńskiego, jak i jego sobowtóra Molendy.

Film uhonorowano na FFFF w Gdyni (2000) i MFF Katolickich w Niepokalanowie (2001).

Występują: A. Seweryn, M. Ostaszewska, Z. Zamachowski, K. Wakuliński, J. Trela, H. Talar, P. Adamczyk.

Przegląd adresowany jest przede wszystkim do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i stanowi interesujące – jak sądzimy – uzupełnienie realizowanych we współczesnej szkole celów edukacji humanistycznej. Układając program obecnej edycji, staraliśmy się kierować możliwością wykorzystania proponowanych filmów przez uczniów wybierających tematy związane z kulturą i historią najnowszą do ustnej prezentacji maturalnej z języka polskiego. Mamy nadzieję, że spotka się on również z zainteresowaniem nauczycieli historii, języka polskiego i wiedzy o społeczeństwie oraz studentów kierunków humanistycznych.

Wierzymy, że Przegląd pozwoli Państwu poznać nie tylko znaczące polskie filmy, które są świadectwem peerelowskiej rzeczywistości, ale także ułatwi zrozumienie najnowszej historii Polski. Ich dobór nie jest przypadkowy – oprócz arcydzieł polskiego kina znalazły się tu także obrazy czasami już dzisiaj zapomniane, niemniej warte obejrzenia. Oprócz produkcji fabularnych pokażemy także dokumenty Polskiej Kroniki Filmowej.

Udział w Przeglądzie będzie potwierdzony pisemnym zaświadczeniem, do którego dołączymy zestaw „Biuletynu IPN”.

Proponujemy Państwu 6 spotkań odbywających się w „Kinotece” w Pałacu Kultury i Nauki, raz w miesiącu, we wtorki od godz. 11.30 do 14.00

WSZYSTKIE POKAZY SĄ BEZPŁATNE!

Zgłoszenia na wybrane seanse prosimy składać najpóźniej na 2 dni przed projekcją.

Szczegółowe informacje:

Sławomir Stępień (IPN), tel. (0-22) 526-19-19, e-mail: sławomir.stepien@ipn.gov.pl

Rezerwacja biletów: „Kinoteka”, tel. (0-22) 826-12-99, (0-22) 551-70-70.

Serdecznie zapraszamy.